

Maaseudun yritysten kasvu heikompaa kuin kaupunkialueen yrityksillä – myös kehittämispanostuksissa eroja

22.8.2022

SeAMK on jatkoanalysoinut valtakunnallisen omistajanvaihdosbarometrin aineistoa osana MOP-hanketta tarkemmin maaseutualueiden ja kaupunkialueiden yritysten näkökulmasta. Tulokset osoittavat, että yritysten toteutunut kasvu koronapandemiaa edeltäneen kolmen vuoden aikana eroaa merkittävästi kaupunkialueen ja maaseutualueen yritysten kesken. Kaupunkialueella toimivat yritykset olivat kasvaneet selvästi enemmän kuin maaseutualueen yritykset. Kaupunkialueella toimivista yrityksistä 12 % oli kasvanut voimakkaasti (liikevaihdon kasvu vähintään 30 % vuodessa), kun maaseutualueella toimivista yrityksistä vain 8 % oli kokenut voimakasta kasvua. Kaupunkialueen yrityksissä oli myös kohtalaista kasvua enemmän kuin maaseutualueella. Kaupunkialueen yrityksistä 35 % oli kasvanut kohtalaisesti (liikevaihdon kasvu vähintään 10 % vuodessa), kun maaseutualueen yrityksistä kohtalaisesti oli kasvanut 26 %. Yhteenvetona voikin todeta, että kaupunkialueen yrityksistä jopa 47 % on kasvanut koronapandemiaa edeltävänä kolmena vuotena joko kohtalaisesti tai voimakkaasti, kun maaseutualueen yrityksistä kasvua on kokenut vain 34 %. Lisäksi tulokset osoittavat, että toteutunut kasvu painottuu maaseudulla suurempiin yrityksiin.

Maaseudun yritykset hakevat vähemmän

kasvua kuin kaupunkialueen yritykset

Maaseudun yritysten kasvutavoitteet ovat myös selvästi alhaisemmat kuin kaupunkialueen yrityksillä. Kaupunkialueen yrityksistä 51 % on kasvuhakuisia ja maaseutualueen yrityksistä vain 38 %. Jos tarkastellaan voimakkaan kasvun eli vähintään 30 % liikevaihdon kasvua, sitä tavoittelee kaupunkialueella toimivista yrityksistä 11 %, kun maaseutualueella voimakasta kasvua tavoittelee vain 6 %. Samoin kohtalaista kasvua tavoitellaan useammin kaupunkialueilla kuin maaseutualueilla. Kaupunkialueella toimivista yrittäjistä 40 % ja maaseutualueella toimivista yrittäjistä 32 % tavoittelee kohtalaista eli vähintään 10 %:n liikevaihdon kasvua vuodessa. Maaseutualueen yrityksistä jopa 46 % tavoittelee vain nykyisen markkina-asemansa säilyttämistä (liikevaihdon kasvu joitakin prosentteja) ja 16 %:lla ei ole ollenkaan kasvutavoitteita.

Maaseutualueiden kasvuhakuisuus on selkeästi yhteydessä yrityksen kokoon: mitä suurempi yritys, sitä todennäköisemmin se myös tavoittelee kasvua. Myös toimialojen välillä eroja. Yleisimmin kasvuhakuisuutta on teollisuuden ja asiantuntijapalveluiden aloilla. Vähäisintä kasvun tavoittelu on kaupan ja muiden palveluiden toimialoilla.

Kehittämispanostuksissa eroja

Kehittämispanostuksia tarkasteltiin sekä uuden kehittämisen että olemassa olevan kehittämisen kautta. Uuden kehittämiseen liittyy uusien tuotteiden/palvelujen kehittäminen, olemassa olevien tuotteiden/palvelujen valikoiman kasvattaminen, uusien markkina-alueiden löytäminen ja uusien teknologioiden omaksuminen. Olemassa olevan kehittämiseen puolestaan kuuluu olemassa olevien tuotteiden/palvelujen laadun parantaminen, joustavuuden lisääminen, kulujen vähentäminen ja toiminnan tehostaminen. Tulokset osoittavat, että maaseudun yrityksissä uuden kehittämiseen panostetaan hieman enemmän kuin olemassa olevan kehittämiseen.

Panostaminen uuden kehittämiseen ei eronnut kaupunkialueiden ja maaseutualuiden kesken. Olemassa olevan kehittämisen suhteen eroja puolestaan löytyi yksinyrittäjien ja 5–10 työntekijää työllistävien osalta. Näissä kokoluokissa kaupunkialueen yritykset panostavat olemassa olevan kehittämiseen enemmän kuin maaseutualueiden yritykset.

Yrityksen jatkuvuusnäkymä yhteydessä kehittämiseen

Panostukset uuden ja olemassa olevan kehittämiseen erosivat sen mukaan, millainen yrityksen jatkuvuusnäkymä oli. Sekä uuden että olemassa olevan kehittäminen oli varsin ymmärrettävästi vähäisintä yrityksissä, joiden toiminnan arvellaan loppuvan nykyisen omistajan luopuessa. Uuden kehittämiseen panostettiin eniten yrityksissä, joissa odotetaan muiden omistajien jatkavan liiketoimintaa. Olemassa olevan kehittämiseen panostettiin puolestaan eniten sukupolvenvaihdosta suunnittelevissa yrityksissä.

Yrityksiä pyydettiin myös arvioimaan omaa strategista suunnitteluaan. Tulokset osoittavat, että kaupunkialuilla

strateginen suunnittelu on korkeammalla tasolla kuin maaseutualueilla. Yhteenvetona voikin todeta, että maaseutualueen yrityksissä olisi jatkossa kiinnitettävä enemmän huomiota strategisen suunnittelun osaamiseen, mikä vuorostaan voi heijastua sekä kasvutavoitteisiin että toteutuneeseen kasvuun. Kasvu ja kehittäminen kulkevatkin käsi kädessä. Yhä useampia maaseudun yrityksiä olisi kannustettava tavoittelemaan kasvua sekä panostamaan monenlaiseen kehittämiseen.

Selvityksen taustalla MOP-hanke

Tämä selvitys on tehty osana Maaseudun Maaseutuyritysten omistajanvaihdosekosysteemin kehittäminen – Matalan kynnyksen omistajanvaihdospalvelut myyjille ja ostajille -hanketta (MOP-hanke. Tämän selvityksen tavoitteena oli jatkoanalysoida sekä tarkastella tarkemmin omistajanvaihdosbarometrin tuloksia vertailemalla maaseutualueiden yrityksiä sekä kaupunkialueiden yrityksiä keskenään sekä luoda kokonaiskuvaa omistajanvaihdostilanteesta maaseudulla. Hankkeen tarpeisiin valtakunnallisen omistajanvaihdosbarometrin aineisto luokiteltiin uudelleen kaupunki-maaseutu -jaottelulla vastaajan postinumeron mukaan. Kaupunkialueisiin kuului 68 % vastaajista eli yhteensä 1 520 vastaajaa ja maaseutualueisiin 32 % eli 727 vastaajaa.

Valtakunnallista ja EU-osarahoitteista (Maaseuturahasto) MOP-hanketta toteuttavat yhteistyössä Seinäjoen ammattikorkeakoulun kanssa Suomen Yrittäjät, Suomen Uusyrityskeskukset ja Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK. Hankkeen päätavoitteina on rakentaa toimintamalli maaseutuyritysten myyjien ja ostajien ohjautumisesta omistajanvaihdospalvelujen aktiivisiksi käyttäjiksi sekä rakentaa ja pilotoida valtakunnallinen matalan kynnyksen palveluverkosto edistämään maaseutuyritysten omistajanvaihdoksia.

Linkki selvitykseen: https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022081755522**Sanna Joensuu-Salo, KTT, FT, tutkijayliopettaja, SeAMKAnmari Viljamaa KTT, tutkijayliopettaja, SeAMKJuha Tall, KTT, asiantuntija TKI, SeAMKElina Varamäki, KTT, vararehtori, SeAMK**